

(૩)

6167

થો રીતે નહોં હહીએ સાચી;

અતુર લેજો ચીતમાં વિચારી.

ખરુનો ૮

ભણી તમે આજસ ખમ છોડી,

પથે તેથી લાજ નહોં યોડી;

હરે ક્ષપત ખડુ કરજોડી.

ખરુનો ૯

ગોરચો વિષે મરણી. ૩

લાવ લાવ સખી એક ઠાગળ બખીએ હરીનેર, એ સમ.

અમરાવાદ નામે આજ, રીઠેર હો સાંરેર;

રાજ કંપની કેરં રાજ, પ્રાનને પ્યાંરે.

૧

ઝોટા વયે માણિક એક, શીભા સાચીર;

વસે બક્ષાપતી ખડુ લોક, વડા વહેપાચીર.

૨

નદી સાખામતી વહે નીર, રીઠેર સખી પેર;

દેવતાઓનાં તેને તીર, દેવળ દીપેર.

૩

એવી જુમલીયો જોતાં અનેક, મન લાગે મીઠુંર;

પણ અચરત મોઢું એક, દ્રષ્ટીએ દીઠુંર.

૪

તોથી તેરસ પેઢેલે પક્ષ, ખસાડી આવેર;

ત્યારે ગોરખ પૂજનો લક્ષ, હોડીયો લાવેર.

૫

પાંચ દીન લગી એક અંન, મોળું જમણેર;

મોઢોટા હરખ પચીને મન, રાજ રમેણેર.

૬

પુત્ર પાત્રી જવેસ થે, ગોર ચીઝાવેર;

જાપ શીતે મળી ખડુ પેર, નદીએ નાહાવોર.

૭

૩૨૬

- અન્યો અન્ય કરે ઉદ્ધત, નહાં પડે છે રૂઝ
 માઈ ગોરખ પુલની વાત, અડી ઊડે છે રૂઝ. ૮
- જેવી હોય હોળીની ચેર, એવી અતીથેર;
 એવી અડવની પુત્રીઓ ચેર, કુદ ત્યાં હોરે. ૯
- તેના માત પીતા ને જાત, પુરા હશે પાછરે;
 કપારે સામ્યતા હશે વાત, થતાં હશે રાછરે. ૧૦
- હોઈ સાહેબ એવી વાત, દેખે એ ચીતરે;
 તેના માત પીતાની જાત, પુછે છે પ્રીતરે. ૧૧
- ત્યારે કેવી વધે છે જાન, મળે સાખાથીર;
 એવા નીરજન લોકો જાન, થોડેના વાચીર. ૧૨
- હું વીનવી સમાચાર પત્ર, અવજા પરતરે;
 તેનાં નામ લખી સરવત્ર, જાહેર કરતરે. ૧૩
- પણી નીંદાના લખતે રસોડ, દેખાડતે નિતિરે;
 તેથી જાન થામે એ સોડ, તને તે ચીતરે. ૧૪
- હવે હું છું જોડીને કાપ, કીવડીને મમતરે;
 એવી નિર્મલ છોડીએ સમ, ન જવું રમવારે. ૧૫
- લેને ગોરખ પુલનું નામ, કામ એ કરવુંરે;
 મોટું ખપડે એ કામ, લેખમાં કરવુંરે. ૧૬
- અશ મોઝે હુરખ મન મારી, વરત જીન નેધરે;
 પણ કુટ્યા રાવાનું કાંઈ, ન કરવું તેધરે. ૧૭
- છાપાપણમાં પડે ને કેવ, હમે નહીં ટાળીરે;
 મારે નિતી થીજો તતજવ, જાઓ સંભાળીરે. ૧૮

હો જીવિએ નહીં કોઈ કામ, યાદેદી જીવિરે;
 જીએ પરમેશ્વરનું નામ, પ્રભાતે ઉઠીરે. ૧૯
 પદી ખાત ખીતાની યેવ, કાંડે કીનરે;
 નેપા કલપતરામનો રેવ, દીનમાં સૂતરે. ૨૦

સુંદરબાઈને સાસરે જતાં શિખામણની ગરબી. ૪
 “અમકો મમકો કારેલી” એ રાગની.

સુંદરબાઈ આલ્યાં સાસરિયે;
 મા ખાપ શીખામણ આપે બહેન, જાન વધારણે લાગેલી.
 નીચા કુળની નીરજલ નાશી;
 ભરપારનું વેણ ઉધાપે બહેન. જાન૦ ૧
 સાસુજી ઉઠે તે સાભળણે;
 કાંઈથી વરવાડ ન કરશે બહેન. જાન૦ ૨
 સાંખી રહેણે આલ્યું મહુનું;
 અભીમાન અંતર ન પરશે બહેન. જાન૦ ૩
 બરમા બકાં બેસાં રહીએ;
 પાંચેર બાજું નવ નહીએ બહેન. જાન૦ ૪
 જાણે ભણ્યાં મહુમાં મહુ છે પ્રકાં;
 તમને કાળું થું હોઈએ બહેન. જાન૦ ૫
 બેસાં બેસાં તો નવ રહીએ;
 મરઘા મરઘા નવ રહીએ બહેન. જાન૦ ૬
 કોઈ માતે ઉરે વાસે ભોમ;

એવું ન કદી આમરીએ જાહેન.	જાન૦ ૭
તે સપુત છે સારી હોડી;	
ગા બાપની જાન વધારે જાહેન.	જાન૦ ૮
મણિ લોહ તણું સોનું કરશે;	
સામતિને એમ સુધારા જાહેન.	જાન૦ ૯
તે સંપ સગયા તોડે છે;	
તે કાંઈ વખત હાથ ધસે છે જાહેન.	જાન૦ ૧૦
તે સઉનું સાંઝે ધરે છે;	
તેના દક્ષમાં દેવ વસે છે જાહેન.	જાન૦ ૧૧

સજનીને શિખામણની મરણી. ૫

“કેદ ન કરીએછરે” એ રાગની.

સાબજ જાહેન શિખામણ સારી, તે છે સાતર તારીછરે.
 સુખ સંપતિ સત કીર્તિ શેવિશ, માનીય વાત અમારી.
 સુણજી સનનીછરે. ૧

સન સંધ્યાથી પહેલાં જાગે, પ્રીત સહીત પ્રભાતેછરે;
 આજસને તે: મેલો અજગી, વળગી ન રહે વાતે. સુ૦ ૨
 પ્રાર્થના પરમેશ્વરી કરી, પર ધંધામાં ધડીએછરે;
 જ્યાં મુણી ચે ઉપદેશ ઉલટો, ત્યાં નહીં વાસો વશિચે. સુ૦ ૩
 તે નારી વટકરી નારી, લડશે જાન વિસારીછરે;
 તે તેજાથી તુરતજ પાછાં, હઠિએ હિમત હારી. સુ૦ ૪
 લટકે મરકના મંચળ માલે, ચોટામાં નહીં માલોછરે;

સહ આચરણ વિના સુપરણને, કાઠ ન કશિયે કાસે. સુ૦ ૫
 પાણી પેહેલી પાળવો મણિયે, ભણિયે ગણિયે ભાવેછરે;
 ખુબ કરજની ખાણ ન ખણિયે, જે થકી નિંદ્રા નાવે. સુ૦ ૬
 આવકનો અડસરો જોઈને, જાવક કરીએ જાણીછરે;
 આવકથી અદકુ ખરચે, ધર જાવાની નીચાની. સુ૦ ૭
 દિલમાં થઈ મગરૂર ન ડોસે, જાલ ન જાલે જળમાંછરે;
 માન થટે અભીમાન ધરાયાથી, થટે પ્રતિષ્ઠા પળમાં. સુ૦ ૮
 નવપણામાં અમત સરજો, સ્વાદ વસે છે સારાછરે;
 મગરૂરીમાં રસ નથી મીઠો, ખારો તીજો ખારો. સુ૦ ૯
 હરખ હમેશ હેપામાં પરિયે, કદીએ કળેશ ન કરીએછરે;
 મણસનું છવતર છે મેઘુ, જડે ન નાણે જરીએ. સુ૦ ૧૦
 સુપરેલી સુંદરીઓ સાચે, નામ ગણાય જનુંછરે;
 દત્તપતરામ કહે દુનિયામાં, ધનધન છવતર તેનું. સુ૦ ૧૧

ઘેલી મુસાફરની ગરબી. ૬

ભાગી સાંભળ ચોર છપાપારેલઈ ખામણિયા, એ રામની.

એક હડી મુસાફર ઘેલીરે, મુજા સાહેજિયો;
 તેની આમળ એક તપેલીરે, મુજા સાહેજિયો. ૧
 ગઈ રાતની રાખી ઓઠીરે, મુજા સાહેજિયો;
 ઉઠી પરભાતે માંભવા ઓઠીરે, મુજા સાહેજિયો. ૨
 મણી રીતે ધણી ધણી ખાકીરે, મુજા સાહેજિયો;
 ખડુ કાલા રણા તોય ખાકીરે, મુજા સાહેજિયો. ૩

પુત્રી ચીસે તપેલી ઉપાડીર, સુણા સાહેબિયો;
 સામી ભાતની સાથે પછાડીર, સુણા સાહેબિયો. ૪
 લેઈ પપરા તપેલાને કુટીર, સુણા સાહેબિયો;
 પાંચાં ફાંકાં તપેલીતો કુટીર, સુણા સાહેબિયો. ૫
 થપા ખપાર ભુખતો લાગીર, સુણા સાહેબિયો;
 પછી વાસણ માગવા લાગીર, સુણા સાહેબિયો. ૬
 એને વાસણ આપે ન કોઈર, સુણા સાહેબિયો;
 પછી રાગ તાણી ધણી રોઈર, સુણા સાહેબિયો. ૭
 તોય પછ ન તપેલીતો સાજીર, સુણા સાહેબિયો;
 હસે સોઠ ને તે મરે લાજીર, સુણા સાહેબિયો. ૮
 નથી સ્વારથ આપણા નરિયેર, સુણા સાહેબિયો;
 તેના ઉપર ક્રોધ ન કરીએર, સુણા સાહેબિયો. ૯
 ભાત દુઝતી ગાયની ખમીએર, સુણા સાહેબિયો;
 તેને તજીએતો દુધ ચાં નખીએર, સુણા સાહેબિયો. ૧૦
 કોઈની સાથે ટુંકારે ભડિયેર, સુણા સાહેબિયો;
 એમાં આપણે હલકાં પડીએર, સુણા સાહેબિયો. ૧૧
 સાંખી આસે તે માણસે મોટુંર, સુણા સાહેબિયો;
 હસે સારું ખાનો નથી યોટુંર, સુણા સાહેબિયો. ૧૨

કુલણીની ગરબી. ૭

“વાલા તમારી નજીને રહીયું વાટરે વાલાજી”
 કુલણી તમે કુલાખા કેમ કુલાખા કુલણી,

- આ ઉપલ પામતો અડસરો કેમ ભુલ્યા મારા ભુજાણી. ૧
કરત કરીને વરા ભજા તમે ક્રીષારે કુજાણી;
- આ ગરથ પરાપા ખરચીને જસ લીધા મારા કુજાણી. ૨
ધર વેચીને ધી સાકરતો લીધાં મારા કુજાણી;
- આ જમણ સરસ સામોવડીયાથી ક્રીષાં મારા કુજાણી. ૩
પીતાંખર પેહેરી પંગતમાં ફરીય. રે કુજાણી;
- આ મનમાં કુલપ કરી મુજે કર પરિયા મારા કુજાણી. ૪
વળતો દીવથ પચો કે માગે નાણારે કુજાણી;
- આ નાણાનાં કાંઈ ન મળે ઠેકાણાં મારા કુજાણી. ૫
કુજાણી ઉપર અરણી થઈ ત્યાંહાંથી રે કુજાણી;
- આ જપત થઈ મીલકત કાઢાડી ધરમાંથી મારા કુજાણી. ૬
આ કુજાણી તમને જોણે કુજાંબારે કુજાણી;
- આ તેતો કાંઈ મદદ કરવા ન આંખા મારા કુજાણી. ૭
કુજાણીતો કુવો શોધવા મલ્યા રે કુજાણી;
- આ ગરથ પિતા તે અફીણ ન કાઢ્યે આલ્યા મારા કુજાણી. ૮
જમતી વખત વખાણ ભજાં ને કરતારે કુજાણી;
- આએ સઠે હારપ કરે નાંદા આમરતાં મારા કુજાણી. ૯
આ અવસરતો અધીક વખાણિ મડાંબારે કુજાણી;
- પણ આ અવસરતો જીવકુદ જનાંબા મારા કુજાણી. ૧૦
પેહેરમાં પરકુળ ને બાંધ્યા ચંદરવારે કુજાણી;
- આ ધર બાળીને આલ્યા તીરપ કરવા મારા કુજાણી. ૧૧
કુજાણીની શંક રૂવે મોહો વાળી રે કુજાણી;

આ કુલભૂત શિખાંબા ટેકા ટાળી મારા કુલભૂત. ૧૨
 ભાજાને નરસી શિખાંબા હશે કુલભૂત;
 તે નીચાસાનું પાપ ધણું શીર લેશે મારા કુલભૂત. ૧૩
 દીલમાં દલપતની શિખાંબા ધરજો કુલભૂત;
 તે કરજ કરીને નાત વશે નવ કરજો મારા કુલભૂત. ૧૪

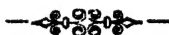
શિ. રેશે મરખી. ૮

શિવજીતણા મહીમા ખડુ મેઠો, એટો નથી ખરાણેછરે;
 વેદ પુરાણ જુરાન કીતાબે, અધિક અધિક ઉમરખોછે સું-
 ભજો સજનોજી. ૧

શિવજી વિના સદગુણ સધળાથી, જરી નહી શોભાવેછરે;
 પામડી પેહેરી પામરી ઓઠી, ન શોભે નાગો બાંવા સું ૦ ૨
 કાંડી જમરૂંખ તકતા માંડી, શોભાવું ધર સાંજેછરે;
 દીવા વીના અંધારા ધરમાં, સૌ દેખે અંધારું. સું ૦ ૩
 સરવે અંગે સાંજુ તાંજુ, નાવ નવીન બનાવુંછરે;
 પાણ તેમાં એક છીદ્ર પડ્યુંતો, તરી ન તેડે આવું. સું ૦ ૪
 પરમેશ્વરનું બાહાનું પકડે, શિવજી ન પાળે સાચુંછરે;
 કવાય પીએ ને કરી ન પાળે, તો જીવ્યાનું કાચું. સું ૦ ૫
 મુન્ય જાન કે પ્રાર્થનાથી જરી પાપ નહી જશેછરે;
 જામ શીપારથ લેશ ન આસે, પરમેશ્વરની પાસે. સું ૦ ૬
 જો બાળપણથી ગ્રહાણમાં, ખાંપણ આટું મળશેછરે;
 મુદાપણ આપણને આવે, તોપણ તેનહી ટળશે. સું ૦ ૭

શીયજ ધડી સંપુરણ પાશે, પરમેશ્વરની પ્રીતીજરે;
 હજપતરામ કહે દુનિયામાં, સુખદાયક શુભ નીતી. સું. ૮

સ્ત્રીને ભણવા વિશે ગરબી. ૯

તમે ભણો ભત્રી ભાત ખાઈ હિંદુવાણી.
 રહે સુખી દીન રાત ખાઈ હિંદુવાણી.
 નેથી દુષ્ટ બુઝી જાય ખાઈ હિંદુવાણી.
 સ્થીર સારી બુઝી પાપ ખાઈ હિંદુવાણી.
 રાખો સંપ સગા માંહ ખાઈ હિંદુવાણી.
 નહી કળેશ કરો કાંઈ ખાઈ હિંદુવાણી.
 સુખ સંપમાં સદાય ખાઈ હિંદુવાણી.
 ગુણવંત એમ ગાય ખાઈ હિંદુવાણી.
 શીખો સારાં કામ કાન ખાઈ હિંદુવાણી.
 વધે ભોલ માંહી લાન ખાઈ હિંદુવાણી.
 તજી પીયરમાં પ્રીતી ખાઈ હિંદુવાણી.
 રહે સાસરે શુ રીતી ખાઈ હિંદુવાણી.
 કોઈ કરે સારો ખાધ ખાઈ હિંદુવાણી.
 સુંદી કીજએ ન કોષ ખાઈ હિંદુવાણી.
 જાને અકળ અભેવ ખાઈ હિંદુવાણી.
 હજપત કહે દેવ ખાઈ હિંદુવાણી.

સાત વારનાં વખાણ. ૧૦

ભજ્યે ભાવે ભગવાનને,

તજ્યે તુચ્છ સંઘાપ;

સજ્યે સામગ્રી સ્વર્ગની,

હજ્યે આપણ હે હાપ. ભજ્યે ભાવે ભગવાનને. ૧

આદિત ઉચો અઠાશમાં,

કાઈ જન કેહેશે આફ તાફ;

જુદો જરૂર ન જાણીએ,

મતલબ સુરજ સાફ. ભજ્યે ભાવે ભગવાનને. ૨

સોમ સરીખા શીતળ ખને,

સોમ ધંપતા ને હોપ;

સમજણ પામે જો શાસ્ત્રની,

કળેધ ન પામે દીન કાઈ. ભજ્યે ભાવે ભગવાનને. ૩

મંગળ માહે સઉ મનુષ્યનું,

આપણું મંગળ થાય;

નરસે નરશું ફળ પામીએ,

એવું સમજ્યે સદાપ. ભજ્યે ભાવે ભગવાનને. ૪

બુધજન બુદ્ધી અતી શુધી,

કરી શુભ રીતી વિચાર;

ખીલી રાખે પરીબ્રજમાં,

જે હે જમનો કરતાર. ભજ્યે ભાવે ભગવાનને. ૫

ગરજન ... ગુણ આપતાં,

જરીએ કરીએ નહીં શોક;
 ધરીએ વિદ્યા નિત નિત નવી,
 ફરીએ ફરીએ નહીં દાક. ભગ્યે ભાવે ભગવાનને. ૬
 શું કરવા લડીએ લોકથી,
 ચડીએ પાપથી વાટ;
 ચડીએ દીવશે ન એલીએ,
 ધડીએ વિદ્યાના ધાટ. ભગ્યે ભાવે ભગવાનને. ૭
 શનિશ્વર પેઠે ફરી સ્મરણમાં,
 તેથી રાખીએ ટેવ;
 કહણ સમે આવે કામમાં,
 કહણ તરામને દેવ ભગ્યે ભાવે ભગવાનને. ૮

ભુંડી ભારણ વિશે ગરબી. ૧૧

ભાઈચા નેની ભારણ ભુંડીરે, તેને પીડ અંતર જીંડી. એશગ,
 લાજ તજને લડાઈ કરે નિત, ભાળવા લોક ભરખ;
 સારા મનુષ્યના પરનું વગેણું, જોણું જગતને પાપ. ભા. ૧
 નમ ખીજાડી જીંદગીને જીવે, એમ નાપ સામા કરીને નજ;
 પમ પડી પ્રગટે માયા લગી, એવાં વાંકા કાટે વેણ. ભા. ૨
 આર ધડી પેઠે ચઢે ટંગે ત્યારે, સુખ બંનેને પાપ;
 ધડીએ આવીને ઘેર બેસે ત્યારે, શીર લોહી સુકાય. ભા. ૩
 પાકાર ચડે દીન પાકાડીને ઉઠે, એપે લડાઈતા આલ;
 જો લડનાર કાઈ ન જડે તો, પક્ષાને પોતાનાં બાળ. ભા. ૪
 ફેલે ફરી ફરી ફવામી સંગામે, બધી ન બાંધે વાત;

હુમાડાની પેઠે ધુંધવાતી રહે, રાસ ભરી દાન રાત. ભા૦ ૫
 પેઠે થકીતો બણીજ પોતામાં, સમગ્રજી જાણે સંઘાય;
 દેવે થાકે તો મનુષ્યા મુખની, શિખામણિ શું થાય. ભા૦ ૬
 પંડિત રાજ્ય જાણેજ પુરાણી, મોટી સભામાં મનાય;
 માન તજી મુરખીના મોઢોડાના, તેજ ટુંકારા ખાય. ભા૦ ૭
 જોને થીતી રૂપ તે નર જાણે, આણિ ખીજ અહંકાર;
 ડાહ્યાજાણેના ધનવંત કહે કોઈ, ગરવ ન કરશે લગાર. ભા૦ ૮

કુદ નર વિશે ગરખી. ૧૨

કહું નર કુદની કાણીરે, સુણો સઉ રમેહન આણી. એ રાગ,
 મોડું વેઠેલું કામ સુધરે કે જગડે, એ માણસ માનની રીત;
 પોને કર્યું તેતો પાપકું જાણે, નારીને મારે નીત, કહું ૧
 સાસુ નહીં દેરાણી નેકાણીના, સાચા જુઠા સુંદરી ખાલ;
 વાક વિન વનીતાને તજેતો, તે નરખરને તોલ. કહું ૨
 કાગડે ઘેરું ઘુડ ફરે જમ, ગોરી સંઘ બભરાય;
 ધરનાં કરે સઉ દ્રુષ પહિરે, તેથી જુઠો નહીં થાજ. કહું ૩
 સાસરીયાની સાથે લઠી કાઢે, રાંડ ઉપર તે રીસ;
 સારા માણસની શીક્ષા ન માને, જોને રૂઢ્યા જમદીય. કહું ૪
 ખાનગીનું અપમાન કરે નીત, ગાય નકારી ગાજ;
 તુચ્છ જાણે તીરસ્કાર કરેતો, તે નરનું મોઢો ખાજ. કહું ૫
 સમજુનો કોઠો તુરત ટંગે કોઈ, પરકું આવી કહે ઘેર;
 જાંકું કહે કે આકું જાવે તેનો, પાર આવે જી પેર. કહું ૬

પાતે તો ખાપ પીએ ધાણું સાંરું, ને વચ્ચે ધરે શુભ રીત;
 નારીને આપે નિત્યે નહરું, કહો કેમ પ્રગટે પ્રીત. કહુ ૭
 સ્વામી સાંભળતે વાંક વિના આવી, કામનીને લટે કાપ;
 સારી રીતે સમાધાન કરે નહીં, કીલડા નેવો હોય. કહુ ૮
 પીયરીયાં પટકુંજ ન પૂરે તો, સ્વામી કરે સંતાપ;
 કહે ધનવંત એ કંઈ સ્વરૂપે, પેલા જનમનું પાપ. કહુ ૯

દેશીયોને ઊધમ કરવાની ગરબી. ૧૩

કાંઈ કાલ કરે, રાત્રી નવલ આઠ્યું છેલું નરેશનું. એશન.

પૂંચી ગઈ પદેથી હાથે,

એ મોટી ભુજ તમે માથે;

તમે સંપ ન રાખ્યો કોઈ સાથે,

દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૧

આ વખત જુઓ તમે ચીમારી,

નીરખન થઈ એકાં નર નારી;

કાંઈ ખુજ મળ્યા ધંધા પારી,

દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૨

તમે ઘોરે સુવું દુર ધરે,

ઘીન ખોલી ખુબ વિચાર કરે;

હવે જામત થઈ કાંઈ જુમતી કરે,

દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૩

તમે સમા કુટુંબમાં સંપ કરે,

- વળી જેવાસર પતેજ ડરો,
 તમે નિરપ થટાકો નાત વરો,
 દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૪
 ધન મળતે તુરત ગરવ છાકો,
 તમે મોટા કારજ નવ માકો;
 તમે પરણ્યા પેઢેલાં શીઠ રાંકો,
 દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૫
 વિદ્યાનો સ્વાદ સદા આજો,
 મન ઉદ્ધમમાં અહોનીચ રાજો;
 શીઠ ભાગ્ય જાણ્યું યશો ભાજો,
 દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૬
 પડતર જમીન તે ઝેડાવો,
 ઉમશે જો તણ વખત વાવો;
 નિર ઉદ્ધમી ઉદ્ધમમાં ભાવો,
 દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૭
 અકાલત અરજી અજસાવો,
 સુખાઓને જામ ન મુંપાવો;
 નાલીલા પાસ કહો દાવો,
 દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૮
 પરદેશી કુનર પ્રગટ કરો,
 સંપાને જંતો શીઠ કરો;
 ઉત્તપતની વિનવી ઘેલ પરી,

દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા રથનું. ૬

મુઠા પછવાડે ન રેવા વિશે ગરળી. ૧૪

રાગ ધોળ.

વાલાની વાસે રાગ તાણી નવ રાયું,
 નથી તેને નંપ ન ઉપજે; જીવમાં સમજી જીવુંરે. વાલા. ૧
 ગાવી જીએ કહું ગરકને, કુટે રડે ને કાંઈ;
 મરનારાને માહા દુઃખ ઉપજે, ધરે નીસાસા રાઈ. વાલા. ૨
 જીંટ લાળ ને આંસુ ઝરે, તે જમમર પાચે પરાણિ;
 રૌરવ માહા રૌરવનાં દુખથી, એ દુખ અહકુ જાણિ. વાલા. ૩
 કાંઈ છાતી કુટે ધીર કુટે, ચુટે કેશજ હાથે;
 એ સધળી પરી પુણી પીડા, મરનારાને માયે. વાલા. ૪
 લોક વખાણિ કે ન વખાણિ, તે સહુ સાંખી રહીએ;
 જો હૈયામાં હેત વધેતો, દુખ તેને શીદ હાથે. વાલા. ૫
 શત્રુના સમપુરાણ હોય તો, રડા કુટે ન વીચારે;
 જીવતાં વેર વળી ન થકે તો, મરતાને વળી મારે. વાલા. ૬
 કુટ્યા પકી જો કાંઈ રેજાતો, કુટે ભેદને જાણિ;
 શા માટે તમે કુટી શરીરમાં, રાગ ઉપાધી આણિ. વાલા. ૭
 ગાવી શોભા મેલો અળગી, વળગી રહે માં વેહેને.
 નથી સુખ ઉપજે એ જીવને, પુન્ય કરે કાંઈ પ્રેમેરે. વાલા. ૮
 ઝેરો પછ તેને નથી જોઈ, જાણે આંખ તમારી;
 કલપતરામ કહે દીન શોખી, માને શીલ્પ મારી વાલા. ૯

શિયળનું ઘોળ. ૧૫

શિયળ એટલે (બપલીમાર અથવા છીનાળું ન કરવા વિશે.)

બહુચર ભલે આવીયા, એ રાગનું.

મુઝો સમજી સકળ નર નારીયો;

મોટા શિયળ તણે મહીમાય. શિયળ પાળો સ્નેહથી.

જ કાઈ શિયળ સારી રીતે સાચવે;

સરવે સફળ મનોરથ પાપ. શિયળ પા. ૧

સોના રૂપાની શોભા ન સમજીએ;

શોભા સરસ શિયળ રાણમાર. શિયળ પા. ૨

જવા નકટાને લુચાણ નાંખીયો;

એવાં શિયળ વિના નર નાર. શિયળ પા. ૩

વધે લાલ અધિક ઢીક લોકમાં;

પરલોકમાં મુકિત પમાય. શિયળ પા. ૪

મુખ સંપતિ શિયળથી રેવીએ;

રજિ જથ કરતા જમ રાપ. શિયળ પા. ૫

ખાટે શિયળ સરવ રીતે સાચવો;

તળે કાચી હાથીનો સંગ. શિયળ પા. ૬

જમીએ ડરીએ ન ખરણના ડર પકી;

ભારે ડરીએ શિયળ થતે ભંગ. શિયળ પા. ૭

તણ લાલ એ અકળી ના ચાલીએ;

નહી ડેલીએ મહ હક માય. શિયળ પા. ૮

નીચી નતર ધણ રીતે ચાલીએ;

હાથી મરહી કશીએ ન કાઈ. શિયળ પાઠ ૯

ફાટી આંખે ફરે ને કાઈ ફાટડા;

તેનું ડાઠીએ મટામું મુખ. શિયળ પાઠ ૧૦

તળવી તળવી શોખત નીત્ય તેહની;

તેણે લગવી જનેતાની કુખ. શિયળ પાઠ ૧૧

ભણવું ગણવું તે તેહનું પન્ન છે;

જેને કુળને લગાડ્યો ન ડાખ. શિયળ પાઠ ૧૨

ભણી ગણીને શિયળ ન સામવે;

એના ભણતરમાં ઉઠી આગ. શિયળ પાઠ ૧૩

હાયા કુરા બાલે બાલ હાંશીએ;

દેખી ફાંશીને નાશીએ ફર. શિયળ પાઠ ૧૪

શિશ્ના સુંકર દાપતરામની;

જાણી કામની શિયળ નફર. શિયળ પાઠ ૧૫

સગનમાં ફટાણાં ન ગાવા વિશે, ગરબી ૧૬

બોલકામાં પરમથી કુલતો, મેધા ડમર ગાને. એ સમનું.

ગાવો સૈયર બાઈ બેનડી, ગાઈએ ગીત રૂપાળા;

ડપમાં મેહેરો દીવડો, બહાં ધાપ અન્નવાળા. ૧

માલ પડી આનેહની, આલ રમતી રૂપાળી;

નાનો સુરજ ઉઘીયો, આલ દીવડ દીવાળી. ૨

હાંએ ગીત બહાં બહાં, વેવણેને ફરવીએ;

જાલ એ અરબી ન બાલીએ, નેથી જાત લગવીએ. ૩

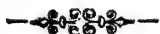
- ઢેળી નાળીના કુળની, એતો ગાય નહારું;
આપણ ઉત્તમ કુળના, નહોં ગાઈએ નહારું. ૪
- જાત્યને જાત્યતો જાણીએ, બાકે બાક ન પડીએ;
બાકે નહારું તો નાપકા, એમાં આધા ન પડીએ. ૫
- ઉત્તમ જાત્યની ઓરતો, ઓટું ગાતાં જાળવાશે;
મધ્યમ જાતની માનની, ગીતે મરકરી ગાશે. ૬
- મરકરી પણ મરજદની, આપણી એવ ન ઓઢી;
જરૂર ફટાણાની હોય જો, કહું એટલું બાકે. ૭
- વેવણને કરે વાંદરી, ગાંઠ પુછડે વાળો;
વેરાગી કહીએ વેરુવાઈને, કાંધે કાળજો કાળો. ૮
- એથી અધિક વિષે ઓચરે, નીચી જાતમાં જાળવા;
જાપ જાઈ એકા સાંભળે, નવા વેરુવાના ભડવા. ૯
- પીક પડ્યો અવતાર એ, ચપ્ક શું-કહીએ જાણ;
કામની નહોં એતો કુનરી, મરજ નહોં એતો માણ. ૧૦
- મારી શીખામણ ગાઈએ, નેથી રામજી ચીન;
દસકત દસપતરામના, દીનમાં જાપી લીને. ૧૧

સંપ વિશે ગરબી. ૧૭

- રૂઠમાં સંપ કરારે સંપ કરો. એ રામ.
હાર ને ઠાઈ સંપ તણને સુખ માગે;
તેના પુતેલ રાત્ર જાગે, રૂઠમાં સંપ કરારે સંપ કરો. ૧
હાર ને ઠાઈ સંપ બહા બહી આવે;

તેમાં તુરત ચીલને ફાવેર.	દેશમાં ૦ ૨
હારે ને કાંઈ વીચા જમીન સારૂ જડતા;	
જન જોઈને રહ્યા હવે રડતારે.	દેશમાં ૦ ૩
હારે હજુ હૈએ વીચારી નહી જોયો;	
અરે ખાત છે કાપમાં તે જોઈરે.	દેશમાં ૦ ૪
હારે તમે કંઠા ધરમના ઢાળો;	
જન પ્યારા જાગે તે દર્મ પાળેરે.	દેશમાં ૦ ૫
હારે જળ દગા કપટ થો જોડી;	
આખા દેશની યહ આખરૂ થોડીરે.	દેશમાં ૦ ૬
હારે કરી સંપ કાંઈ હુનર ઉઠાવો;	
દેશની વખત ફેરવાવોરે.	દેશમાં ૦ ૭
હારે કોઈનું સારૂ દેખીને ચીદ ઘાઝો;	
તેને સુઝાડી મારવા ન ખાઝોરે.	દેશમાં ૦ ૮
હારે માનો રક્ષતરામની વાણી;	
પક્ષપાત વીના સંતપ પ્રમાણીરે.	દેશમાં ૦ ૯

કેફ ન કરવા વિશે ગરખી. ૧૮

તજો તમે કેફ કરમ કરવું,
 નથી થાય ખાત વિના મરવું. તજો તમે કેફ ૦ ૧
 નથી એમાં સ્વાદ કર્યો સારો, વિવેકની નજરથી વીચારો;
 કુખી થાય કેફનો કરનારો. તજો તમે કેફ ૦ ૨
 પીશે ને જન મહિસા તાડી, તેના ફળ રથું કેખાડી;

ઉઝે પદ્મી દેશે પાડી. તળે તમે કેફ ૦ ૩
 અફીણથી કંઈક ગયા ઉડી, ગમાવી ગાંઠ પછી મુડી;
 મુવા દુખ દરીયામાં ખુડી. તળે તમે કેફ ૦ ૪
 મુરખને મુરખ મળે સંગી, લીલાગર ભાગ પીએ બંગી;
 અકલ હીણા તે અકબગી. તળે તમે કેફ ૦ ૫
 પડે કે માનમ ને પાણી, જરૂર અકલ તેની જાણી;
 સારા સારા થોકમાં નાંદારી. તળે તમે કેફ ૦ ૬
 પીએ કાંઈ ગાંજે ગુણી જાણી, પુમાડાં ખેંચે બળ આણી;
 ઘેનીતો અકલ વેચાણી. તળે તમે કેફ ૦ ૭
 તે સરવે રામ કરે તનમાં, અમે સાબળખું વાઈદા જનમાં;
 માટા તમો માની સેજે મનમાં. તળે તમે કેફ ૦ ૮
 ન પાશો પાક કદી પ્રાંતે, નેથી ચતુરાઈ ઘટે ચાંતે;
 ફેફળે રૂઝા માણસની ચીતે. તળે તમે કેફ ૦ ૯
 પ્રભુ પછી જે દીલમાં કરીએ, કદી એવું કરમ નહીં કરીએ;
 શિખામણ સાચી રૂંદે પચીએ. તળે તમે કેફ ૦ ૧૦
 બનાવી બરખી બહુ સાચી, સુણી ને રોયે વીસાચી;
 તેના મુખ ઉપર પેળચી. તળે તમે કેફ ૦ ૧૧
 વારે વારે શું કહીએ વાર, રનેક કરી કહુધું તમ સીદ;
 માનો દલપતરામ કહે કહું માફ. તળે તમે કેફ ૦ ૧૨

કેફીની સ્ત્રીના પસ્તાવા વિશે ગરબી. ૧૯
 આ મુજબને કેમ લીધીરે કદી કપને,

કાહાડી ચોદ્યાં કીપા જનમનાં વેરજો;
 જનમ સમે નવ આણ્યો મારા અંતને,
 ગળથુથીમાં ઘોળી ન પાયું ઝેરજો. મા મુનને ૧
 ઉછેરી નાખીરે બળતી આગમાં,
 ઉતરવાનો નથી હવે ઉપાયજો;
 ભોગવવું દુખ લખ્યુંરે માણ ભાગ્યમાં,
 રજની દાહાડા રડતે વીતી જાયજો. મા મુનને ૨
 આવરદા મારી અતી લાંબી થઈ,
 તરાગ નહીં જે તડકે તોડ્યો જાયજો;
 કરમ તણી કાણી ક્યાં જાયે કહી,
 છાંપ કુવાની કુવા વિશે સમાયજો. મા મુનને ૩
 થું કરવું જીતીને આ સંસારમાં,
 હાથે મરુંતો આતમ હત્યા થાયજો;
 સાત જનમ પામુંરે ચોક અપારમાં,
 પાર ન આવે કરતે કરોડ ઉપાયજો. મા મુનને ૪
 રમવું ને જમવું તો મુનને નસી ગમે,
 માથે ઉઠ્યાં દુખનાં મોટાં ગાડજો;
 એ દુખથી છોડાવે મુનને આ સમે,
 પુણ્ય માનું પરમેષરનો પાડજો. મા મુનને ૫
 ફરી જન્મ પાશું ત્યાં સુખ પામથું,
 આ અવસરતો એને મરો અવતારજો;
 હેયું કાલ રાખીને દિમત સખથું,

ભાગે લખીઆ દેવે આ ભરથારજો. મા મુનને ૧
 પ પ નથી ક્રીષાં મેં આવડાં આ પજો,
 પ્રગટી આંખ્યાં પેલા ભવનાં પાપજો;
 લેખ લખ્યા દેવે તે ટાળ્યા નવ ટજો,
 કરમ કરે તે ન કરે માને ખાપજો. મા મુનને ૩
 દીલમાં એમ સમજીને દુઃખ ન માનવું,
 શંખું હૃદયમાં કેના ઉપર રેશજો;
 ભવ પેલે ક્રીષાં તે ભાગથી છુટવું,
 કલપના રવામીને ન દેવો શોષજો. મા મુનને ૮

કેફીના ધરના હેવાલની ગરબો. ૨૦
 કેફી સેપર જોનો કંપકારે, તેનાં પુરાણ પાપ;
 મનમાં ઉઠાશી મટે નહીં, હારે તપે તનડામાં તાપ. કેફી ૧
 એવો દીસે અળખામણારે, જાણે જીવનો ટળેલ;
 આડાં આઘો અફીણીયો, હારે એના યાત્ર ગજેલ. કેફી ૨
 એક ટકાની નહીં આખરે, પીટલો આટાનો ચોર;
 હાહાડી હોરાય દરબારમાં, હારે પુઠે સોકોનો નોર. કેફી ૩
 અપોચીયો ને ધણો આળસુરે, કાંતો જીંધે કાંતો આપ;
 રણવાની ચકલી રહે નહીં, હારે રણ્યું રાંતું ખાપાં. કેફી ૪
 ખરેથી આવે એ ખાકજોરે, હીણા કેખાપ હાક;
 ખુણે ઠાળી પડે ખાટલો, હારે એની અપાંખે કાળ. કેફી ૫
 ખાળકને ખાવા નહીં ખાનગીરે, પીટલો મળે ઉશક.

હતે પછીએ ખળે છાતડી; હારે વેડે રૂંઘાયા રાંઠ. ૬૦ ૬
 લાગ લીજી લેએ નહોરે, ભયે તરણાથી તોલ; ૬૦ ૭
 તેવા અફોજના તોરમાં, હારે બાલે જુડેસ બાલ. ૬૦ ૮
 કાંઈ કાંઈ વખત પાપ કેડે પકીરે, હેવા કુટો હેરાન; ૬૦ ૯
 તોએ થીખ રૂપતરામની; હારે કદી પાર ન કાન. ૬૦ ૮

સજનોએ કેડે કરવાનો વિચાર ન રાખવાની ચરખી. ૧૧
 સજન લોક વિચારી, સારી સીખામણ મન પરીએછ; ૧
 નમ તેમ મુખ બાલીએ, નથી ઘેનમાં નહીં ડરીએ. ૨
 કેડે ન કરીએછરે. ૩

તાજી પાડી કાપે કાપી, કહુધું કાકાડી કાકાડીછ; ૪
 માંહે વેણ તમે માનોતો, તજને કાકે તાડી. ૬૬૦ ૧
 કેડે કાકાથી કટશે ભાઈ, ચીતમાંથી ચતુરાઈછ; ૨
 ધન ખરીથી લેથી લુચાઈ, મોટી એ ખુરખાઈ. ૬૬૦ ૩
 લાગ પટે ને કાન ન સુધરે, એમ ન બીચારે અંધોછ; ૪
 સાર નથી એમાં કાંઈ અંતે, ધર જાવાનો ધંધો. ૬૬૦ ૫
 વેદ પુરાણ કુરાન ક્રીતાએ, જોળે હેત તપાથીછ; ૬
 એ લક્ષણ તજવાથી મળશે, સખજેથી સામાથી. ૬૬૦ ૭
 કાછ મુશાનો મત એછે, મત છે અધ્યાહનેછ; ૮
 હિંદુમાં જો હત્યાથી પણ, કાપે પછી કાકેનો. ૬૬૦ ૯
 કાકે સાકે માકે તાકે, ચોરખાનું ચિત પાશેછ; ૧૦
 કાકે સમે સાંકકમાં ભાસી, છવ તેમાંથી જશે. ૬૬૦ ૧૧

વચ્ચ તજીને લાજ વીનાના, ખરની રીતે રખડ્યોજી;
કહે જલપત કરમાં દીવો બધ, કેઈ કુવામાં ન પડ્યો. કેફી ૮

કેફીના અવગુણ વિશે ગરબી. ૨૨

કેફી જોડો કેફ તણા અવગુણરે કહું હું કેટલા;

નીરજન નરજે કેફ તણા કરનારે જગમાં જોડલા.

આ જગમાં જો નર કેફ કરે, તેના તનમાં રાગ અનેક કરે;

તેની નીચે જગમાં લાજ ન રહે. કેફી લોકો ૧

તેના બાળક બાળશીને રડશે, તેને લોકોજાવાળા નીત નડશે;

પછી જભરાઈ બઈશીને લડશે. કેફી લોકો ૨

નીત્ય નવલી ફૂગી પાદે થાયે, કપડાં હરતો વેચાયે;

કેફી સરકારે દોરાશે. કેફી લોકો ૩

બલ્લાન થઈ ભુલો જમશે, નરશી જગપામાં જઈ રમશે;

અભીમાન તજી ગાળો ખમશે. કેફી લોકો ૪

તેને ઘર ધીસો નહીં હાથ ચડે, તેની ખુફી જાશે કેફ વડે;

તેને રસ્તો ધીસો નહીં જડે. કેફી લોકો ૫

એવો અકજ હીજો કોણ હશે, પન ખરશીને દુઃખીપારો પશે;

કોણ મરવા સામે પુર જશે. કેફી લોકો ૬

નધીરે એમાં સ્વાદ કરી, કેફથી ઉલટા હેરાન પશે;

વળી મશીને જમને હાથ જશે. કેફી લોકો ૭

તમે લીજતેથી વીચાર કરો, વળી પરમેશ્વરથી કેફ ડરો;

જમપતની વીતલી દાજ પશે. કેફી લોકો ૮

- કળીકાળમાં કેફીને ચેતવણીની ગરબી. ૨૩
- એક કારણ કહુ છું કળી કાળનુંરે લોલ; ૧
- મોટા અપરમ વીકરાળનુંરે લોલ;
- તે કાઈ લોકના વાણી મધુ પીવતારે લોલ;
- આજ થયા છે ખાસી જીવતારે લોલ. ૨
- ઉપર વેશ તે ઊંચા વરણનારે લોલ;
- આહાર કરે તે ડુંભ કરણનારે લોલ. ૩
- સારાં વસ્ત્ર ભાળીને ભુલા પડેરે લોલ;
- રસ્તા છોડીને સગમાં મડેરે લોલ. ૪
- જીએ વરણ કરમ નીચું કરેરે લોલ;
- નામ શીવ થકી તથાં પરેરે લોલ. ૫
- જોનો સ્પર્શ થએલા નાકાવું પડેરે લોલ;
- કહેશે મધુ તે દેશીને મડેરે લોલ. ૬
- જોમાં માંસથી દોષ મોટો રહેરે લોલ;
- તેવું પીવામાં પુન્ય છે કહેરે લોલ. ૭
- એતો વેદના વૈદી રાવણ વંસનારે લોલ;
- હાંતો કુકંબી કેસી કંસનારે લોલ. ૮
- મધુ જીવતી લાવે છે જીવું બાલવેરે લોલ;
- ભાળા લોકોને પાણી ભાળવેરે લોલ. ૯
- કહેશે એક પુરાણ વાત છે કહીરે લોલ;
- મધુ પીવામાં પાપ છે નહારે લોલ. ૧૦
- જીવે સ્વેદ ખનાવે મધુ પાનનારે લોલ;

સમજાવે છપ અગનાનનારે સોજ.	૧૧
જે ઠાઈ દુષ્ટ કરમ એવું આચરેરે સોજ;	
ખાંજીક નામ તેહનું પરેરે સોજ.	૧૨
નીચ વરતુખાં નીચપણું નેહનુંરે સોજ;	
દીરખ હરાવે નામ તેહનુંરે સોજ.	૧૩
થંપ વાચે સભામાં શુષ્પ પરમનારે સોજ;	
દિનમાં ભરેલું દુષ્ટ કરમનારે સોજ.	૧૪
તેમાં નામ પરાવો ઢરી ખાળનુંરે સોજ;	
કરમ કરે તે ચંડાળનુંરે સોજ.	૧૫
ભાળા સોઠે ભાળાશી નહીં ભરમમાંરે સોજ;	
નથી એ વાત ઠાઈ પરમમાંરે સોજ.	૧૬
એવા દેતોની વાત માગશી નહીરે સોજ;	
વાતો એ વેડમાં નથી હઠીરે સોજ.	૧૭
એવું કરવું તે સાચું ઠાણુ જાણયેરે સોજ;	
વાર સભામાં ઠાણુ તાણયેરે સોજ.	૧૮
શાપ હુત્યા જિમાંસ પાપ છોડુંછેરે સોજ;	
તેથી મદીરા પાપ જોડુંછેરે સોજ.	૧૯
એવિ રીતે બખીયું છે શાસ્ત્ર સરવમાંરે સોજ;	
ગણતા નથી તે પાપ ગરવમાંરે સોજ.	૨૦
કહ્યું માનીને હજપતનુંરે સોજ;	
કરવું ન કામ હરામનુંરે સોજ.	૨૧

કેફીની બર્ષીના મહિનાની મરખી ૧૪
 કારતક મહિને કેફી જોનો કંધરે સાહેલી;
 આ એ અબળાના દુષ્પનો નાવે એત સાંભળ સાહેલી.
 દીવચ ઘટે ને રજની મોટા પાશેરે સાહેલી;
 આ કેફીની અબળાના કેમ દીન જનશે સાંભળ સાહેલી.
 ક્ષિમાજાનો શીતળ વાધું વાપરે સાહેલી;
 આ એ મહિનો એવી રીતે કેમ જાપ સાંભળ સાહેલી. ૧
 મામસર મહિને સુખ પામું શી પેરે સાહેલી;
 આ કેફીકેતો માંડ્યો મકસકર સાંભળ સાહેલી.
 ઉપજ ખરમની વાત કસી નવ જાણીરે સાહેલી;
 આ એક બેટો નીજ બાપ તણી કમાણી સાંભળ સાહેલી. ૨
 પકલો રહે કાંઈ કેફી રરના માંપરે સાહેલી;
 આ મહિનો એવી રીતે કેમ જાપ સાંભળ સાહેલી.
 પોશે તો ધર દેમી બેટો પાપીરે સાહેલી;
 આ પીપર જવાની રજ વહુને આપી સાંભળ સાહેલી.
 જોછિ મુજને પરણાવ્યું એવું પાપરે સાહેલી;
 આ પેત્રા ભવનાં દુષ્મન માને બાપ સાંભળ સાહેલી. ૩
 એ રતમાં સાસરે જવું સો આહરે સાહેલી;
 આ એ મહિનો એવી રીતે કેમ જાપ સાંભળ સાહેલી.
 માહા મહિનામાં બાસે લોક વસંતરે સાહેલી;
 આતે દુષ્પણી કેફીડો જોનો કંધ સાંભળ સાહેલી.
 જન પામેળ્યા આંખ આંખો મોહારે સાહેલી;

પણીને સુખ નથી એણે કે પોઠોર સાંભળ સાહેલી.

ગાન સુણી પેઠી મળવા મન ધાપરે સાહેલી;

મહિનો એવી રીતે કેમ જીવ સાંભળ સાહેલી. ૪

નાં નર નારી એસે ફાગરે સાહેલી;

નીની અખગાને અંતર આગ સાંભળ સાહેલી.

મે ને હસે મળી નર નારરે સાહેલી;

નીની પરણેલી ખાપ માર સાંભળ સાહેલી.

રાવું ધર ખુણા માંપરે સાહેલી;

મહિનો એવી રીતે કેમ જીવ સાંભળ સાહેલી. ૫

નાં કેમ ધીરજ રાખું ચીતરે સાહેલી;

કરે કેફીડા નીતને નીત સાંભળ સાહેલી.

મેથર કેમ આવો વર આપ્યારે સાહેલી;

વરથી તો ભક્ષે રંડાપો સાંભળ સાહેલી.

ગાળાની ફરીયાદો ધાપરે સાહેલી;

મહિનો એવી રીતે કેમ જીવ સાંભળ સાહેલી. ૬

ને આવ્યો મહિનો વહાણપરે સાહેલી;

મધ એદાલ ધાપ જળીને રાખ સાંભળ સાહેલી.

તપેતો છતર આડું રાખુરે સાહેલી;

જ હાજે તે કાની આગળ હાખું સાંભળ સાહેલી.

પણીને હાહાડો મોઠો ધાપરે સાહેલી;

મહિનો એવી રીતે કેમ જીવ સાંભળ સાહેલી. ૭

જીવનડો જળવા જાગ્યોરે સાહેલી;

આ કેફીની અબળાનો આનંદ ભગ્નો સાંભળ સાંહેલી,
 પગ દાઝેતો મોજડીયો બધાં પાંદરે સાંહેલી;
 આ કાળજીકું દાઝે તે કેમ કરી કાંડે સાંભળ સાંહેલી.
 કેફીડાને કોઈ કહે ન સમજાયરે સાંહેલી;
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાણ સાંભળ સાંહેલી. ૮
 અસાડ મડી આઠઘોઘે બનઘોરે સાંહેલી;
 આ મોટો હરખ થયેને જાણે ગોર સાંભળ સાંહેલી.
 કેફી કંપ બંધીખાનામાં નામેરે સાંહેલી;
 આ પરજીલીના દીલમાં એ રત સાથે સાંભળ સાંહેલી.
 લીલીધરા વિષ વિધના અન વવાયરે સાંહેલી;
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાણ સાંભળ સાંહેલી. ૯
 આવજીમાં એ શીવ પુજા નહીં કીધીરે સાંહેલી;
 આ દેવ મુજને કેફીને કર દીધી સાંભળ સાંહેલી.
 ચિત્ત ટળેતો વપસની જુઠો ગોરે સાંહેલી;
 આ એ સગપણ કરનારો ભરજો ગોર સાંભળ સાંહેલી.
 ભાગ્યવંતી જ પેઠ સાથે સોહાયરે સાંહેલી;
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાણ સાંભળ સાંહેલી. ૧૦
 આ ભદારવે ભરજો અન એજો જાણરે સાંહેલી;
 આ કેફીની બધી રીતે કેમ સુખ થાય સાંભળ સાંહેલી.
 નદીએ આઠવાં પુરાણ જગનાં પુરે સાંહેલી;
 આ જેઠ સાંભળને આગ જળેછે ઉર સાંભળ સાંહેલી.
 માજે બધી પંખીમાં મલકાયરે સાંહેલી;

આ એ મહીના એવી રીતે કેમ જાપ સાંભળ સાહેલી. ૧૧
 દીઠાળી ૥ દહાડા અસો માસરે સહેલી;
 આ કેફીની બહરીતે નીત ઉદાસ સાંભળ સાહેલી.
 રમે જમે ને ખરે નવા શબ્દગારે સાહેલી;
 આ કેફીની નાચીને નખણે જળવાર સાંભળ સાહેલી.
 મુજબંતી મળી મળીને ગરબા માપરે સાહેલી,
 આ એ મહીના એવી રીતે કેમ જાપ સાંભળ સાહેલી. ૧૨
 માસ અધીકમાં અધીકપણે થું કહીએરે સાહેલી;
 આ પેઉ બંધીયાને એકલા કેમ રહીએ સાંભળ સાહેલી.
 એ વાચી મુજને છોડાવવા ખાપરે સાહેલી;
 તો કમપતના રવાનીને લાગુ પાપ સાંભળ સાહેલી. ૧૩

કેફીના અવગુણ વિરો ગરબી. ૨૫

થીજ કહુધું તે સઉ સાંભળોરે, કેન વીચારે અફીણ હો લાલ;
 લાલ કસુંબા નવ લીજીએ.
 અવગુણ અંખા અફીણમાંરે;
 અથા હોપણે અકલ હીણ હો લાલ. લાલ ૬૦ ૧
 મોઢે મેઢેમ મહીને બસતારે;
 અફીણથી એજ થવા હરરાજ હો લાલ લાલ ૬૦ ૨
 ને નર ભેજન નમતા ભાવતારે;
 રડતા દીઠા અંન ને કાલ હો લાલ. લાલ ૬૦ ૩
 વાહન રથ ઘોડાને પાલખીરે;

- આહ્યા પગ પાળા તજી તેહ હો જાન. જાન ૬૦ ૩
 રાતા માતા ઘણી શોભનારે;
 દીઠા તેહના દુરખી રહ હો જાન. જાન ૬૦ ૪
 ને નર ચતુર શીરોમણી ભગતારે;
 નીરખતાં નીંદ્ર સે નેણ હો જાન. જાન ૬૦ ૫
 ને નર ખડુ બુઝીયા બોલતારે;
 તે નર ભાખે ભાગા વેણ હો જાન. જાન ૬૦ ૬
 જોન. - તો સંભળાતો આપરે;
 તે નર લોકમાં નીંદ્રાપ હો જાન. જાન ૬૦ ૭
 જોનું સાચપણું ખડુ માનતારે;
 તે સાચ પતા સમ આપ હો જાન. જાન ૬૦ ૮
 તોપણ સાચ મનાય નહોં તેહનું;
 સરવે લોક તજે વિશ્વાસ હો જાન. જાન ૬૦ ૯
 તે નર દુનીયામાં જીવતો મુવેરે;
 સારૂ મનુષ્ય ન બિસે પાસ હો જાન. જાન ૬૦ ૧૦
 ખડુ દુઃખ છે એવા બંધાણમાંરે;
 કોઈ દીન કર મુગતી હોય લીણ હો જાન. જાન ૬૦ ૧૧
 પુશ્ચી ઉપર પગ ધસવા પડેરે;
 તે જડી આવે મોઢેડે ફીણ હો જાન. જાન ૬૦ ૧૨
 ને કોઈ તજશે વરતુ કેદનીરે;
 રાજી થાશે શ્રી ભગવાન હો જાન. જાન ૬૦ ૧૩
 શીક્ષા સુંદર લેખતરામનીરે;
 સનન સદુ કોઈ ધરજો જાન હો જાન જાન ૬૦ ૧૪

સારા માણસે કેફીની સંગત ન કરવાની ગરબી. ૨૬

રાગ ધોળ.

સંજન સધળાએ કેફીના સંગ ન કરવો;

સમજી કાળા સાપ સરીજા, પાપ ગણી પરદરવોર. સં ૧

દાર પીએ તે દેત સરીજા, કદી વીરવાસ ન કરીએ;

ભાંગ પીએ તે બંગીયા નવો, તેથી વેગળા રહીએ. સં ૨

પીએ તાડી તે પરત સાડી, અફીજી ખાતે રહેવો;

બાળીએ તે બાડીયા નવો, તે પણ તથ્યે તેવોર. સં ૩

સંગ કરવાથી અંગ વળગશે, રંગ નશે બદલાઈ;

અનમાં હશે ઉમંગ પણા તે, બંગ પશે સહુ ભાઈ. સં ૪

પ્રપમ અફીજીના પૈશા નહીં લે, ધરનું પાશે ધોળી;

વળગાડીને પશે વેગળા, રહેશે આખો યોળી. સં ૫

સહને સરખા કરવા કાલે, ખાલે વાત બનાવી;

નાક કટે નમ નાત વધારી, જાળાને ભરમારીર. સં ૬

પાશે ને પણા મુલ ગારી, પીશે ને વળી પાશે;

જલે નર જોળન કુખ પાશે, પછી પણા પસ્તાશેર. સં ૭

આવા ખાધને મેલી જિયા, લુચા દુરગુણ લેશે;

સારા સંજન સંતોષથી સુણીને, હોય વીસારી રેશે. સં ૮

હાથ તલે સંતોષથી સુણીને, રાધ બમે તો રાજેર;

પ્રપતરામ કુનિયા મધે, રહે તેવું હાજેર. સં ૯

ભરપાર વરા કરવા વિશે ગરખી. ૨૭

અબજેલીરે અંબે માત જોવાને બહાજી. એ રાગનીછે.
 બજનાં નહીં થાય લગાર, કામાજી મંત્ર કરો;
 આ મંત્ર કરો ઉચ્ચાર, વરા ભરપાર થશે. ૭૬.
 પ્રાણ પટ્ટી પીઠિજી છો પ્યારા, ન્યારા ન રહો નાથરે;
 સરવ થઈ બાગોછો સોના, હું વેચાઉં તમ હાથ. કાં ૧
 તન મનમાં રહું સાજી તાજી, રાજી રેખું રાજરે;
 જો કદા જાણું કાંઈ કુરાજી, કુખ્યાં દરીએ જાવ. કાં ૨
 માત પીતાએ મોઢી કરીને, હેતે સોપ્યો હાથરે;
 સુખ આપો કે દુઃખ આપોતમે, છો મરતકના નાથ. કાં ૩
 ગુણ સાગર ગંભીર છો સ્વામી હું, અવગુણ ભરી આજરે;
 પોતાની ગણી પ્રેમ નીખાવે, બાંહેચલાની જાણ. કાં ૪
 સ્નેહ લમારો જોઈને સ્વામી, જામી મીઠકત નેમરે;
 ખુખ ખુશી ધઈ ન રહી પામી, પામી પુરાણ પ્રેમરે. કાં ૫
 ભહું કર્યું ભગવંરે મારા, મુદ્દજ કર્યો અવતારરે;
 મેઢેર કરી મન ગમતો આપ્યો, તમ સરજ્યા ભરપાર. કાં ૬
 સગાં સરવ તમ સાફ તજ્યા, તજ્યો સૈપર સંગરે;
 કાશ્તી સરવની દુર કરી હું, રાચી તમારે રંગ. કાં ૭
 આજ જીવોને નીચે અવની, અવર નથી આધારરે;
 આશા રાખુ એક તમારી, છો સુખના દાતાર. કાં ૮
 જો મુંદરીને રીઝે સ્વામી, તો શીલે શાજીગારરે;
 નહાતો તે શાજીગાર સરવજો, આગ્ય તણા અંબાર. કાં ૯

દુનીયામાં નર તમને દેખું, ખીજા લાલ ફરીરે;
 તુરંત ગણું તે સંધ્યાને, હાથ અમીર વજર. કાં ૧૦
 જળ જંતુને જળ સંગાથે, જેવી પુણ્ય પ્રીતરે;
 પાક પડે જો દુર તારૂં, એજ અમારી રીત. કાં ૧૧
 પાર ન લે પ્રીતે વરણવતાં, રથીર બેસી એક કામરે;
 સત દીવસે કનીતા રમના જો, રમશે હજવતરામ. કાં ૧૨

ગરબી. ૨૮

રામ ઘોળ.

જ્યારે રામચંદ્રજી તપા લક્ષ્મણ વનવાસ ચાલ્યા ત્યારે
 શીતાજીએ કહું કે હું પણ સાથે આવીશ તે સમે રામ-
 ચંદ્રજીએ કહું કે તમે પીયર જાઓ તે સમેનું ઘોળ.
 “આમેરે મોઢા મુજનું” એ રાગનું છે. પણ હાલ જલ્દી છે.
 રામ લક્ષ્મણ વનમાં શીધાવતાં, સતી સીતાને આવતાં
 સાથ; કહે રઘુનાથ. પધારે પીયર જલ્દી. ૧
 નહીંતો અહીં રહેા સસરાના રાજમાં, હેને હળીમળી
 સાસુ સંગાથ; નહીંતો જોડી હાગ. પધારે પીયર. ૨
 મે વસ્તીમાં નહીં વધીએ વીનતા, અમે કરશું જઈ
 વનવાસ; તમે પામે માસ. પધારે પીયર. ૩
 એ રથ કે ઘોડું નહીં રાખીએ, નહીં રાખીએ ઘણી
 દાસ; હાઈ અમ પાસ. પધારે પીયર. ૪
 હાસને પંથ કીધો નથી, ચરણે માલવાથી પામે

- પાક; લીટી ઝેરો નાક. પધારો પીપર૦ ૫
અમે વન ફળ ખાઈ ખુશીમાં રહીશું, કાઠ દીવયતો કે
વળ શાક; વીનાં લુણ પાક. પધારો પીપર૦ ૬
વનમાં નથી મંત્રીર નથી માળીયાં, નથી પોઠવા કાલ
પલ્લમ; રંગીત નવ રંગ. પધારો પીપર૦ ૭
કરશું ઘાસ કે પાનની ઝૂંપડી, સુવા સાપરો તે ખુએ
અંગ; એમાં શી ઉમંગ પધારો પીપર૦ ૮
વનમાં છીનાં ચોરતો નહીં મળે, વનમાં નહીં મળે ક-
રતાં કુપેલ; કે તેલ ધુપેલ. પધારો પીપર૦ ૯
વનમાં નહીં મળે શાહી સાહેબીએ, કરશું કે સંગે ખા-
તેથી જન; ઉમંગ ભરેજ. પધારો પીપર૦ ૧૦
વનમાં ઘાતકી રહેલો રાક્ષસ ધણા, આરે તરફ ફરે ખડુ
ચોર; જનું ધણું જોર. પધારો પીપર૦ ૧૧
વનમાં વાઘ વર ને વાંદર જોવા, ધણાં વીચરે જનાવર
ધોર; ખાએ નહીં ઠોર. પધારો પીપર૦ ૧૨
ઉલ્લ કાળે વાશે ઉના વાપરા, એવું દેખીને ધારો ઉઠા
શ; અપારે જોઠ માસ. પધારો પીપર૦ ૧૩
વરશે મેધને અબકથે વીજળી, તેવે રાણિતો તરૂં ટળે
સ; નહીં છત્ર પાસ. પધારો પીપર૦ ૧૪
મોટા પર્વત દેખીને માનની, તમે નજરે જોયા નહીં
ય; દોઢે ખાવા ધાપ. પધારો પીપર૦ ૧૫
તમે રાજ્ય કન્યા કાપા કોમળી, વનવાસનાં કુખ

કાપ; કાપા કરમાપ. પધારા પીપર૦ ૧૬
 ધ.માં અંધારૂં દેખી ડરે ઘણું, નથી નીસર્યા કદી થર
 પાહાર; હો તાણુક નાર. પધારા પીપર૦ ૧૭
 તમે બાળક વપ વધે સોળનાં, નથી સંકટ વેઠ્યાં લગાર;
 તમે ઢાઈ વાર. પધારા પીપર૦ ૧૮
 પાણી આવીને પીપર ગયાં નથી, તમને મળવાને ઇચ્છે
 માપ; ચોપે ચોત માપ. પધારા પીપર૦ ૧૯
 રાજ્ય જનકજી તમને જીજિ ધણી, તેના સંદેશા આવે સ-
 કાપ; તેડાં પાછાં જાય. પધારા પીપર૦ ૨૦
 જાત જાતનાં જોજન જાણતાં, તમને ઝોકજી મહીપાળ
 પુરાવીને ધાળ. પધારા પીપર૦ ૨૧
 અમે અવધે ફરીને જ્યારે આવીશું, સ્નેહે સેશું તમારી
 સંભાળ; ત્યારે તત્કાળ. પધારા પીપર૦ ૨૨
 ડી મીઠીકાપુરી મન માગતી, તેમાં પામશે પરમ વી-
 રામ; હો બાપનું ગામ. પધારા પીપર૦ ૨૩
 હી તમને ગમે તેમ હું હું, એમ કલપતરામનો શામ;
 હું રાજરામ; પધારા પીપર૦ ૨૪

સીતાજીના જવાળનો ગરબો રહે
 રામ ધોળ.

માંભજીને સીતાજી કરે, મુઝી મુંઝરે સ્વામ મું-
 ધ; આસ ખારા પ્રાણ. ભયે રાજા સ્નેહથી.

- જ્યુશ પડવાની પાત વાહાલા હશે, તેને બાલ લાગે લી-
ખા બાણ; રુકુળ બાણ. સાથે રાજા ૦ ૧
- સ્વામી જ્યાં તમે ત્યાં પર માહરે, તમથી વેગળી તે પ-
રેય; હું જાણું હમેય. સાથે રાજા ૦ ૨
- તમે જોઈને વેય જો પારથી, તો હું જોગણને પડું વે-
ય; જટા હરે કેય. સાથે રાજા ૦ ૩
- સ્વામી તમેરે સુખીને સુખ માહરે, તમે કુખમાં તો
કુખ મારે દેહા એમાં થો સંદેહ. સાથે રાજા ૦ ૪
- જ કાઈ પરણ્યા પછી રહે પિયરમાં, અવતાર બાળો
ધોકે એક; મુવા નેથી તેક. સાથે રાજા ૦ ૫
- સ્વામી તમ વિના મંદિરને માળિયાં. જલે જવત મો-
ટા સમાન, વસ્તાતા વસન. સાથે રાજા ૦ ૬
- મહા વનમાં ભરી વસ્તી ભારથી, જ્યારે પામીય કરસન
હાન; કૃપાના નિધાન. સાથે રાજા ૦ ૭
- સાસુ સસરા ને માત પીતા સહ, ભણે જીવે કરે દહા
રાજ; મને મહારાજ. સાથે રાજા ૦ ૮
- સ્વામી શું હરે ભાઈ ભાભાઈને, સ્વામી શું હરે સૈપર
સમાજ; કેનું નથી કાન. સાથે રાજા ૦ ૯
- સાચું સમપણ જગમાં સ્વામી તણું, ખીજે સ્વામી સ-
ધજો સંસાર; કુટુંબ પરિવાર. સાથે રાજા ૦ ૧૦
- માલ લાલ પાલણ તમે લાલજી, ખીજે નથી આસુને
લુતાર; કે એકે આધાર. સાથે રાજા ૦ ૧૧

કાયા પ્રાણ પડી જો જુદી રહે, તે હું તમથી જુદી પડી
હૈ, રહું તથ રેક. સાથે રાજો ૧૨

જો કાઈ જળથી જુદી પડી માંછલી, રાજે દુષમાં કરી
વિવેક; જીવે પણ એક. સાથે રાજો ૧૩

તમે સુખના સાગર રહે વેગળા, પછે શું કરું રાજને
પાટ; હવેલીના ઠાઠ. સાથે રાજો ૧૪

મને હીરનાં ચીર મમે નહીં, મને ન મમે ધરાણના
પાટ; મટાકો ઉપાટ. સાથે રાજો ૧૫

હુંતો તમને દોઢે પાઉં રૂપણી, ગણુ છોતો આંધળી ખાંત;
જનમની એ રીત. સાથે રાજો ૧૬

જેતો સ્નેહ મને સરવ લોકથી, ખાંધી તમ સંગે પુણ્ય
ખાંત; ચોરાયું છે ચીત. સાથે રાજો ૧૭

જમવું જીવન તમથી જુદાં પડી, હોય વીધ વીધનાં પ-
ક્યાન; તે વીખનાં નીધાન. સાથે રાજો ૧૮

કરીએ ભાજન તમ સાથે ભાવતાં, હોય કેવળ શાક કે
પાન; તે મેવા સમાન. સાથે રાજો ૧૯

સ્વામી તકકા ને લાપ વહ્યાખના, તેતો જાણીય ચંદ્ર
પ્રકાશ; રહે તમ પાસ. સાથે રાજો ૨૦

મુજને મેલી જો પંપ પધારણ, આવી મળજાની ન ધર-
શી આશ; નકી પામું નાશ. સાથે રાજો ૨૧

કરતી પાત રળી પડી પાણીએ, નારી જનકી પાંડને
નીરાશ; કહે સેતી સ્વાસ. સાથે રાજો ૨૨

હવા હરી દેવ હનપતરામને, સતી સીતાને દેખી ઉદાસ;
જતાં વનવાસ. સાથે રાખ્યા ૦ ૨૨

—૪૧—

રામચંદ્રજીએ સીતાપર લખેલા કાગળની ગરબી. ૩૦

માઝેઈ મોઘા મુઝનું એ રાગ.

રવરતી શ્રી પુરી લંકા સોદામણી;

જાહા રાજેજે જનક કુમારી. પ્રીતમ લખે ૧

રહેા અ ખંડ એવાતણ તમ તણું;

એવી આસીશ વાંચે અમારી. પ્રીતમ લખે ૨

ઝોરી દેવના જોગે જુદાં પડ્યાં;

પણ પ્રાણ મારા તમ પાસ. પ્રીતમ લખે ૩

એમુ બામ બગીચે કે બંગલે;

રહું તમ વીના અધિક ઉદાસ. પ્રીતમ લખે ૪

તારો સ્નેહ ઘડી ઘડી સાંભરે;

તારો ભાવ ભુલ્યો કેમ જાપ. પ્રીતમ લખે ૫

મારે અરથે તમે બાળપણ થકી;

તજ્યો સખજો પીપર પરીવાર. પ્રીતમ લખે ૬

મારાં લેણ વચન નથી લોપીયાં;

નથી કોપીયાં કરીએ લગાર. પ્રીતમ લખે ૭

તારી નજતા અમૃતથી ગળી;

વળી ઘોલીને શાંત સ્વભાવ. પ્રીતમ લખે ૮

જ્યાં મનની ઉદાસી પુરત મરે;

- ત્રીજા યોગના એવો ખનાવ, પ્રીતમ લખે ૯
 યોગને શુભ કેમ તારા વીસરે;
 કેમ વીસરે વાલપ ભર્યા વેણ, પ્રીતમ લખે ૧૦
 કેત હરણ વલ્લ તારે વીનતા;
 મારાં નીરખવાં તળસે છે નેણ, પ્રીતમ લખે ૧૧
 દીવશે તુલ વીના દીનમાં યોગે નહીં;
 ખીવું પાણી કે જમવું અનાજ, પ્રીતમ લખે ૧૨
 સતે રોઈને આંખે ચલી યઈ;
 લોક પુછે તો આવે છે લાલ, પ્રીતમ લખે ૧૩
 યોગી મનમાં ધીરજ પડી રાખવી;
 કાલે ભાગ્યે ભવના વીજેમ, પ્રીતમ લખે ૧૪
 નથા રીત આપણા જળપતી;
 એવો અહોનિશ કરવો ઉદ્યોગ, પ્રીતમ લખે ૧૫
 ન ન વૃથ પાકાશીએ શુષ છે;
 તેને પ્રીતયા કેહેને પ્રજ્ઞામ, પ્રીતમ લખે ૧૬
 વીલીલાશુ મારા મીત પડીતને;
 કેહેને જરૂરું હોય ને કામ, પ્રીતમે લખે ૧૭
 જોઈતી વરતુ જરૂર અંગાપણે;
 કયો વાતે મુઝાણો ન મન, પ્રીતમ લખે ૧૮
 કાલે રખીયું દિવસ આનંદના;
 જાણે વીસરી આ દુઃખ ભર્યા જન, પ્રીતમ લખે ૧૯
 ન ન પ્યારી તમારી મારેલીયા;

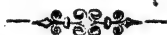
તને પણ મારા કેહેજી જુદાર.	પ્રીતમ લગ્ન ૦ ૨૦
સામુ સસરાની આશીષે સુંદરી;	
મળશે ભામની ને ભરપાર.	પ્રીતમ લગ્ન ૦ ૨૧
વધે રનેહ ને સંપ સુગન ધરી;	
તેવી તન મન રાખજી દેવ.	પ્રીતમ લગ્ન ૦ ૨૨
અમે થોડી અવધે આવશું;	
એમ કલપતરામનો દેવ.	પ્રીતમ લગ્ન ૦ ૨૩

— સ્તોત્ર —

શીતાજીએ રામચંદ્રજીપર લગ્નલક્ષ્મી કામળાની મર્યાદી. ૩૧	
સ્વસ્ત મી સંસ્થાન સોહામણું, જ્યાંકા રાજે સત રણપથ;	
કામળ લગ્ન કામની.	૧
લગ્ન બંકા ધરી સીતા સુંદરી;	
હેતે વંદે જોડી જોડી હાથ.	કામળ લગ્ન ૦ ૨
પત્ર આજો તમારા પ્રીતે ભરણો;	
વાલા વાંચી થયો વીસરામ.	કામળ લગ્ન ૦ ૩
પણ જીવન તમથી જુદા પડે;	
પણા દિવસ થયા ધનધામ.	કામળ લગ્ન ૦ ૪
માટે મન મળવાને અહ્યાય છે;	
ધડી એક તે જુગ નેવી જાય.	કામળ લગ્ન ૦ ૫
મારા નેજાનાં ગીરથી નાથજી;	
સુધા રજનીમાં સેન ભીજાય.	કામળ લગ્ન ૦ ૬
યેર માલો હવે ધણી થઈ;	

- નહીતો છપકો ભયે ભરે. કાગળ લખે ૦ - ૭
 હવે પાંખા આપી હોય પ્રીતમાં;
 ઉડી આવું રેણવર ફર. કાગળ લખે ૦ ૮
 વાળા નિત્ય નથી વારતા વાંચીએ;
 નેથી પામીએ પુરો પ્રગોઠ. કાગળ લખે ૦ ૯
 મનુષ્યનાં યોગ હું આજવું;
 આથી વિદ્યાના કરીએ વિનાશ. કાગળ લખે ૦ ૧૦
 તાબાકુંડી જોડી રૂડી ચોપલી;
 ભાવે ભરે મહી નીરમળાં નીર. કાગળ લખે ૦ ૧૧
 મને ખાતે મહી મારા ચોકમાં;
 ક્ષમાથી નવરાવું ચોળી ઘસીર. કાગળ લખે ૦ ૧૨
 કહે સરસ રસોઈ રૂડી ચીતથી;
 પ્રીતે પીરથી મધુ કું પાસ. કાગળ લખે ૦ ૧૩
 એવા દિવસ તે ક્યારે દેખાડશે;
 ક્યારે અંતરની પુરશે આશ. કાગળ લખે ૦ ૧૪
 સ્વામી તમ વિના પીપર ને સાસર;
 મુખા કામે છે મધજો સંસાર. કાગળ લખે ૦ ૧૫
 મારા માંધાથી મુખા પ્રભુ તમે;
 મારા આત્માનાં આધાર. કાગળ લખે ૦ ૧૬
 આવે પરવના દિન મુખ સારવને;
 કુંજે કાક ઉશયી સંસાર. કાગળ લખે ૦ ૧૭
 નાન મેલ ને મહે કામની;

આખી ભમતી જંપ ન થાય. કાગળ લખે ૧૮
 હુંતો સુતી સુખ સેવડી;
 ખાલી મંદિર ખાવાને થાય. કાગળ લખે ૧૯
 ભડી વસ્તી ઉજડ જોવી ભાસતી;
 એક તમ વિના તિલુગન રાપ. કાગળ લખે ૨૦
 વાદાલા હું તમને કેમ વીસડી;
 કેમ વીસડું દાદાનું વતન. કાગળ લખે ૨૧
 પત્ર વાંચીને વેડુલા પધારજો;
 સ્વામી શરીરના કરજો જતન. કાગળ લખે ૨૨
 કોઈને કુખીવા કેખીને કુખ પામતા;
 તેની નાથ તમારી છે દેવ. કાગળ લખે ૨૩
 ગાવે અવસર કેમ કહાણ થયા;
 તમે દસપતરાગના દેવ, કાગળ લખે ૨૪

સુધરેલી સ્ત્રી વિશે ગરબી. ૩૨

“શોક સગળસા સંધુને સેવે” એ રાગનું છે.

જેને સુધરેલી નારીર, સદા સુખી તે સંસારી. ૩૩.

નિરમળ નમણાં દિસે નિરંતર, નહ ભરતાં નેણ;
 મનને ફરે એવા મુખથી ખરેંતા; વિણીને સુખે વેણ ૩૦૧
 સ્વામીના ચિત્તા શોક કે મીત, જે ભણે લખે લેણ;
 હેતે હથાકીને કિંમત આપે, કાપે સમુજા કળેણ. ૩૦૨
 પ્રણીને જોતાં ખાસ પડીતી, જે મારછ ન ગણાય.

પર જેરો ધાનું પમહુંત મારે, પીપર પાણ નથ જામ. જને૦ ૩
 વરજના મનની મરજ પ્રમાણે, કામ સદા કરનાર;
 સુંદરી એ ભાગ્યદાણીના સાથે, સરજ સરજન કર. જને૦ ૪
 સુપનામાં કહિ કોઈની સાથે, દેડે કરે નહીં તેહ;
 મેઝ વિનયનું મન પાણ નિરમળ, નિરમળ દીશે હે. જને૦ ૫
 આપે પ્રભુ એવો વહાલવ પામી, પામે પુરે સંતોષ;
 મેંકટમાં પાણ સ્વામીની સાથે, રંચ ન રાચે રાચ. જને૦ ૬
 ગામમાં હોય ગરીબ પોતાથી, તેનું જીવે સુખ તોલ;
 કોણતવાળાની કોણત રેખી, જાણે ન હસકા જામ, જને૦ ૭
 સ્વામીના શુદ્ધ સ્વભાવ ગમે, મન રાખે સ્વામીનું રૂપ;
 પુરુષજિને તો પ્રથમરે નેવા જાણે, હોય એ ભારે ભુપ. જને૦ ૮
 સાંભળે શબ્દ યિપ્પામણના તે, છવખાં એ દ્રિ જાણ;
 દુરશુદ્ધ રેખીને દુરથી નાસે, મદગુણ યિએ સદામ. જને૦ ૯
 આજસે ઊંચ અતારે ન દીસે, દીસે ઉદ્યોગી અંગ;
 ગંદગીનો જને દિઠી ન ગમે, ન ગમે નહારે સંમ. જને૦ ૧૦
 રનેહ વખરે ને સોઢ પટારે, સોઢ પામે મહ લાભ;
 એવી મળે જો આ કુનીયામાં, સર્વ ઈચ્છે યા કાલ. જને૦ ૧૧
 પુરણ પુન્યથી પુરૂષ પામે, નહતમ એવી નાર;
 કમતરામ કહે કુનીયામાં, પામ્યે એનો અવતાર. જને૦ ૧૨

જેહમ તજવા વિશેની ગરબી. ૬૬
 ને કેઈ અપીદાઈ માતમે આપપરે કામ, જે કામ

- મુજી યીઅવા વીવેક, એક વાતડીરે લોભ, ૧
 હુરે મુખપણું હેક, ખુસે છાતડીરે લોભ.
 ગુંધપા ગુણ ભરના મંથ, ભણે ભાવધીરે લોભ; ૨
 પામો સ્ત્રી સતીના પદ, તે પ્રભાવધીરે લોભ.
 તજે વેદમ ભરી વાત, વેદમીએ કહીરે લોભ; ૩
 ભુત પ્રેતને પીસાય, સાચ છે નહારે લોભ.
 દેરા સીદી મંત્ર જંગ, જુઠા જાણજોરે લોભ; ૪
 આશા દુઃખકાના તંત્રમાં, ન આજીજોરે લોભ.
 દેતા હામ કરે હામ, દેવ દેવીયોરે લોભ; ૫
 રૂઝે હામ હામ વાત, આમ એસીયોરે લોભ.
 કરી મેખ વર્ષે ફૂલ, કંગે જોધીયોરે લોભ; ૬
 ગ્રાહી લેજીને દેલ, કંગે કાચીયોરે લોભ.
 કંકે પુત્રે પુત્રી કાન, ખતા ખાયછેરે લોભ; ૭
 તજી કાન જોગી રાજ, પાઝે જાયછેરે લોભ.
 વરીકરજી તણી વાતથી, લુટાયછેરે લોભ; ૮
 ભાળી ભામનીચોની જાત, તે કુશાયછેરે લોભ.
 અરૂ માનીને અસીત, સીત ચેતજોરે લોભ; ૯
 ધરી માવા હાવાં ગીત, હૈયે હેતજોરે લોભ.
 ભરી ભુલ્ય ભર્યા ભરમ, મરમ જાણશેરે લોભ; ૧૦
 પાળવા પરીત પમ, હરજી આજીશેરે લોભ.
 ભજે રાજ પીરાજ, માહારાજનેરે લોભ; ૧૧
 સેવે કાન વળી આન, પામો કાનનેરે લોભ.

તમે તુલ્ય નેચી દેવ, અહમેવનારે બોલ;

ચીઝે ક્ષપતરામનો દેવ, દેવતારે બોલ.

૧૨

ક્રોધ વિશે પદની ગરબી. ૩૪

નાથ કેસે બલકા બંધ છોડાવો. એ રાગની.

કાઈપર ક્રોધ ન કરશો કદાપી, અતી ક્રોધ છે પુરણ પાપી;

કાઈપર ક્રોધ ન કરશો કદાપી. (૨૬.)

ક્રોધ કુખાંધ અતી ઉપજાવે, સદ્ય સુખાંધને કાપી;

વાહાલા માછી વીરાધ વધારે, શોધ સમુળો ઉપાપી. કાઈ૦ ૧

કલ્પ અકલ્પ કશું નવ વીચારે, જ્યારે ચીસ રહે બપાપી;

મુખનું વચન ફરી મુખમાં ન પેસે, છાપ પટોળે છાપી. કાઈ૦ ૨

આપની સધળીએ વીરાચી સુખતાઓ, ક્રોધ કુમતી નેને આપી;

નહોં કરવાનાં કામ કરી નર, રોપાછે વનમાં વીઝાપી. કાઈ૦ ૩

ક્રોધ કરી ફરી ફરી પશાપા, ને હતા પ્રાંઠ પ્રતાપી;

ક્ષપતરામને કહે દુનિયામાં, ખ્યાત છે વાત અદાપી. કાઈ૦ ૪

ગીત. ૩૫

કઈએ આજામાં પાલી ખીચડી, કઈએ ચેર ચેર

માગી દીકરી. એ રાગનું.

જ્યારે સીતાજી પરણીને ઉઝાં ત્યારે પોતાની જાડેનપણીને

પોતાના હરખના ને વાત કહી તે વીચીનું ગીત.

ઉઝાં પાણીને ને સમે જાગડી;

વધ્યો હાથમાં હરખ વિહીવા પડી.	૧
મળી શાણી સાહેલી ને સુંદરી;	
બાલી બાલ અતોલ ખુશી ભરી.	૨
સખી સાંભળ કહુ એક વાતડી;	
મારી આન શીતળ પાં છાતડી.	૩
મારો હરીવર હાથન ઝાલીયો;	
મને અખંડ મુડા એણે આલીયો.	૪
વર પામી સુંદર વર વીઠ્યો;	
મેંતો કાને સુરચો તો તે ઘડ્યો.	૫
મને પણ ન ગમે હવે પીપરમાં;	
મારું મન મોહું યામ યરીરમાં.	૬
વર મળીયો મને એક વાંકડો;	
હવે શીદને ન રાખીએ આઠડો.	૭
વર પામી હુંતો વરણાગીચો;	
મેંતો ભવોભવ એ વર માગીયો.	૮
મને મન ગમતું મળ્યું સાસર;	
હવે કેમ ધડક મનમાં પડે.	૯
મારી એ સંગે નેણે સમાઈ રહી;	
એને આશીશ આપું ફરી ફરી.	૧૦
ગુરને શીર નાખું બળી બળી;	
મને પ્રણાવી એ વરને વળી.	૧૧
હવે મન મમતાં સુખ માનીએ;	

કેમ કોઈની ચરમ દીક્ષ આણીએ.	૧૨
મારે કસર ન રહી કોઈ વાતની;	
મારે માયા દળી માત તાતની.	૧૩
મને માનીતી કરી હરી થાપણે;	
હુંતો ને ને માગીય તેતો આપણે.	૧૪
મારે નીસરી ખાણ એ કરમની;	
જાત મુરખ ન જાણે એ મરમની.	૧૫
પૂન્ય પૂર્વે એ ક્રીધા હશે કણાં;	
તેણે પામી ચરણ પીઉંજ તણાં.	૧૭
જાતકાન કરે નેણે કારણે;	
તેને પામી હુંતો સુતી પારણે.	૧૭
હુંતો કાશી કેદારમાં નવ ફરી;	
હુંતો ઘેર બેઠાં એ વરને વરી.	૧૮
હવે સગાં સંબંધીને શું કરું;	
હુંતો સુંદર વરની સાથે ફરું.	૧૯
મન માન્યું છે દસરથ જાલમાં;	
વર લખ્યા ભુવર મારા ભાળમાં.	૨૦
ભુકી દુરમતિ દુરગુણી કેવને;	
પરણી દલપતરામના કેવને.	૨૧

રૂસણું તોડવા વિશેની ચરખી. ૬૬
હુંતો હથેલે પુલવા નીસરીરે લોહ;

એખા કંકાવટી શીસરીરે લોલ.	૨૧
કહું તે સખી તું કાઈને કહીશમારે લોલ;	
કાલે રહાતા કંપ શીસમારે લોલ.	૨
એકે બોલ ન આંચો મારા ઉચ્ચારમારે લોલ;	
તે ધડાએ હું પડી વિચારમારે લોલ.	૩
થાને માટે શીસાચો જાણે સાસુનોરે લોલ;	
આજ પ્રવાહ વહે આંસુનોરે લોલ.	૪
ખાન પાનને ભુજી હું ગીત ગાનનેરે લોલ;	
ભુજી શરીર કેરા ખાનનેરે લોલ.	૫
દોઢ કુત્ર થાપ સુળતો શરીરમારે લોલ;	
હેત ગયું તુટી હીર ચીરમારે લોલ.	૬
મને શુળી સમાન બાગ્યું સાસરે લોલ;	
સુત નહીં ન હવે શું કરે લોલ.	૭
મડલો આંધો આકાશે બજા ભાગ્યનોરે લોલ;	
ભડકા ઉઠ્યો તે જાણું આગ્યનોરે લોલ.	૮
મેના પોપટ બાલે મુખ મીઠકારે લોલ;	
કુખમાં મેં શત્રુ નેવા દીઠકારે લોલ.	૯
ભાલે વાડી તો ભયંકારથીરે લોલ;	
આંખોના પાટા નેચી આરથીરે લોલ.	૧૦
હુંતો છઠી ભઈ બેઠી દીવા આગનેરે લોલ;	
કાઈક પડી નજર ત્યાંહાં કાગળેરે લોલ.	૧૧
કિંચો ચોષતો સ્ત્રીબાધનું ચોપાનિયુરે લોલ;	

- જામવા તે માફ મન માનિયુંરે સોલ. ૧૧
 ગરબી રૂસણું તોડવાની રૂડા રાગમારે સોલ;
 ભાળી રૂપાળી હેલ્લા ભાગમારે સોલ. ૧૨
 લાઈને ગાવા લાગી હું જીભે ને ધડીરે સોલ;
 ત્યાંહાંથી ઉઠીને આળ્યા તે ધડીરે સોલ. ૧૩
 હેત આણી વખાણી વાણી ખાલીપારે સોલ;
 દીલમાં હરખીને ધણું ડોલીપારે સોલ. ૧૪
 ભણું ધનરે ધડીને ધન રાતડીરે સોલ;
 છુટ્યો કોશ કરી છાતડીરે સોલ. ૧૫
 ભલે આળ્યો આકાશ મડી મંદ તુરે સોલ;
 આપે છે આજતો આતંદ તુરે સોલ. ૧૬
 એમ આખાપથી ખાધ ઉપજ્યારે સોલ;
 ભાઈરે કવિ તારં ભલું ધજેરે સોલ. ૧૭
 ગરબી સાંભળીને રાખશે ને રૂસણુંરે સોલ;
 પાપ તેના માથે પૃથ્વી તણુંરે સોલ. ૧૮
 એમાં બુદ્ધિ વિશેષવાળું ને હશેરે સોલ;
 તુર્ત તે અખાલા તજી ખાલશેરે સોલ. ૧૯
 વીલી વાર તે લગાર નાવે વાળીનેરે સોલ;
 સંપે વસો સદા સંભાળીનેરે સોલ. ૨૦
 નથી વસવું મળીને વર્ષ સો બસેરે સોલ;
 રંખીના માળની પટે તે ધસેરે સોલ. ૨૧
 ગહો ક્યારે કોશ સેધ કીજીએરે સોલ;

ધારથી પ્રેમ રસ પીળ્યેરે લોલ.

માહારાજ બીરાજ વેથી રોઝશેરે લોલ;

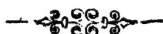
નહીતો અરખરા તે ખીજશેરે લોલ.

૨.

રૂદે રાખો રૂડા દલપતરામનારે લોલ;

ઠાટી પ્રકારે કેળુ કામનારે લોલ.

૨૪

હિંદુપુરના રાણાનો કેફ વીરોનો ગરબો. ૩૭

ધાપ છે કેફ કીધાધી દુઃખ, કહુ તે કેટલુંરે લોલ;

સઘળું જાપ સમુળું સુખ, જગતમાં નેટલુંરે લોલ.

૧

માવું મોત વિનાનું ધાપ કે, કેફ કીધા અકીરે લોલ;

ભાઈરે જગમાં લજ્યા જાપ, તમે જાણો નકીરે લોલ.

૨

વળી એક કહુ છું તેની વાત, સુણી ત્રીસારજોરે લોલ;

હેત ધરીને તે દીન રાત, હૈયામાં ધારજોરે લોલ.

૩

નંધા દુખ થયું એક વાર; તો દુર સમજીયે થશેરે લોલ;

ગણો દીન દીન, ખાપ માર કે, તોપ પણ ત્યાંહી જશેરે લોલ.

૪

છે એક મોટું હિંદુપુર ગામ કે, મારૂં દેશમારે લોલ;

રાણો રાજ કરે તે ઠામ કે, ખાજે વેશમારે લોલ.

૫

કેફ કીધાનો નીત્ય સ્વભાવ, કુંવરજીને ધણીરે લોલ;

નારી પાંચ તણા એ નાવ, રૂડો રણીયામણીરે લોલ.

૬

એક દીન કેફ કીધી ભુપાળ, મળીને મંડળીરે લોલ;

ચડતે રંમ મોહાલને માળ, પડ્યો ધણી રણીરે લોલ.

૭

તેના પડતે કુટ્યા પ્રાણ, ધણી માઠી ધઈરે લોલ;

૧૧૨ થયું પુરજનને જાણ, કે ધીરજ નવ રહીરે લોહ; ૮
 રત્નો પુરમાં આહાકાર, રૂવે નર નારીચોરે લોહ;
 કેફને ખહુ ક્રીધી ધીકાર, જોણે નર મારીચોરે લોહ. ૯
 જગમાં ખહુ અપનો નર જોહ, ધીના માતે મુખ્યોરે લોહ;
 કેફ ક્રીધાના છે ફળ એહ, વીચારીને જુઓરે લોહ. ૧૦
 રાણા ગુણ રતના તુલ, જોણે મરવા સમેરે લોહ;
 ક્રીધું કેફ અમારે કુળ, કદી ન કરે તમેરે લોહ. ૧૧
 એ અવસરથી તે દીન આજ, ઉરપુર ગદીએરે લોહ;
 મદીરા કેફ તજે મહારાજ, કદી પણ નવ પીએરે લોહ. ૧૨
 જગમાં જો નર મનુર સુજાણ, સુણી વીચારશેરે લોહ;
 અક્કત લીલા પુરૂષ અજ્ઞાણ, સુણી વીચારશેરે લોહ. ૧૩
 જો જનજો લજ્યા ઝાનાર, કે કેફ કરે સહીરે લોહ;
 તે જાણનારીને ફીટકાર, પપર જાણે નહીરે લોહ. ૧૪
 કપડાં ધોવા આવત કામ, ભલા ઉપકારમાંરે લોહ;
 કાણું ક્રીધું જીવત હરામ, કયો નહી સારમાંરે લોહ. ૧૫
 એવો કોણ અભાગી હોય કે, મુખ કાળું કરેરે લોહ;
 હોડી થો સાકર રસ કોઈ, અમલ મુખમાં ધરેરે લોહ. ૧૬
 એ છે હલકા જનનું કામ, જોને લજ્યા નહીરે લોહ;
 જોયો વરણ ન લેવે નામ, મદીરાનું કહીરે લોહ. ૧૭
 ફીટરે નર કરનારા કેફ કે, નફ્ટ તું થયોરે લોહ;
 જગમાં તુથી સારો જાલ કે, તોણે ગાડીચોરે લોહ; ૧૮
 કેફ ક્રીધાની સાથે રાગ, સચેત શરીરમાંરે લોહ;

